

udtale, at jeg i Udvalget har tvret meget for, at § 21 gik ud af Lovforslaget, og at det maatte have sit Forblivende med Loven af 21de Juni 1854. Min Opfattelse af, hvorvidt Grundlovens Bud i § 93 er fyldestgjort her ved, er den samme, som udtaltes af det ærede Medlem for 9de Kreds (Estrup). Hvad nemlig Løsningen af Baandet paa disse Godser angaar, da er det min Betragtning, at det har været Lovgivningsmagtens Tanke, at Fæstejorden under Majoraternes Bestyrelse skulde bevares i samlede Complexer for senere ved Salg at gaae over i de enkelte Fæsternes Hænder; det er altsaa et Værn, som den lovgivende Magt har søgt at sætte for Fæstebonden i Almindelighed. Naar jeg har inngæret dette Endringsforslag, har tvært og saa et andet Hensyn været ledende for mig, nemlig det, at jeg derved vil give mit Bidrag til, at vi kunde undgaae her at komme ind paa disse Forhandlinger om Fæstegodset; men dette er jo ikke muligt, naar denne Paragraphs Bestemmelser ere tagne med ind under Discussionen. Jeg skal med Hensyn til § 21 og de Endringsforslag, som jeg og min ærede Nabo (Schøler) have tilladt os at stille dertil, tillade mig at udtale, at jeg i høieste Grad anerkjender den Tanke, som har været ledende hos den høitærede Justitsminister, naar denne Paragraph bestemmer, at Dvotadelen skal gaae ind i Statskassen i Tilfælde af, at Auction bliver det endelig Afgjørende, idet det jo ingenlunde kan nægtes eller oversees, at det er en Tvang, som herved er lagt paa Godseieren eller Majoratsbesidderen, for paa denne Maade at fremme den frivillige Overenskomst og undgaae Auctioner. Der er imidlertid en anden Virkning af denne Bestemmelse om Auction, hvorfor jeg frygter meget, nemlig den, at den vil skabe Uengstelse hos Fæstebondestanden for den store Concurrence, som ved Auction stilles i Udsigt, en Uengstelse, som let kan tilintetgjøre enhver Tanke hos ham om at anvende Capital til Jordens Forbedring, idet han vil raisonnere som saa: Ved enhver Capital, som jeg anvender paa min Fæstegaard, bidrager jeg til at forhøje dennes Værdi for Godseieren, hvis Auctionshammeren bliver den afgjørende. Den Capital, som Fæsteren sætter paa sin

Fæstejords Forbedring, bliver i Tilfælde af Auction en Binding for Staten og Godseieren, medens denne Capital bliver fornægtet hans egne Børn. Ja, han bidrager maaskee endogsaa derved til at fortrænge sine Børn fra Fæstestedet, saa at de staae huusvilde, og han vil altsaa staae sig selv og sine Arvinger to Gange. For at raade Bod paa denne Uengstelse, og for at Lovforslaget kunde give en Opmuntring til at opdyrke Fæstejorden saa omhyggelig som muligt, er det, at min ærede Nabo og jeg have tilladt os at foreslaae den Tilføielse til Paragraphen, at der senere ved Lov, — og her holde vi os ikke til de tidligere Lovforslag, som ere fremkomne om, at det skulde tilfalde Fæsterens Arvinger — skal træffes Forholdsregler, der i det hyderste Tilfælde give de Arvinger, der saaledes ere udfastede ved Auctionen eller efter Loven af 1861, et svagt Haab om at trække en lille Rente af den Capital, som de og Faderen have indskudt i Fæsteiendommen. Nu er det vel saa, at, naar en streng juridisk Grundtæning her skulde være den afgjørende, kan det maaskee siges, at hverken Regjeringen eller den lovgivende Magt kan tage noget Hensyn til Trediemand eller til Arvingerne, men at man med Hensyn til Dvotadelen's Anvendelse alene kan tage Hensyn til Staten, ligesom man kunde tænke sig, at man vilde raisonnere som saa, at Landets Hovedstad og Landets Kjøbstæder skulde deelagtiggjøres i saadanne Indtægter, og at man derfor ikke kunde renoncere herpaa til Fordeel for Fæsterne og deres Familie. Men jeg siger, hvis et saadant Raisonnement skulde fremtræde, at Hovedstaden eller Kjøbstæderne ikke vilde tabe ved at stille denne lille Præmie i Udsigt for at conservere den store Mængde Fæstejord, som nu findes i Bondestandens Besiddelse, thi jo mere Agerbruget fremskriver, og jo mere Selveiendom fremmes, desto rigeligere flyde Statens Indtægtskilder, og de Indtægter, som Staten aarlig indvinder gennem Omsætningsforholdene i Selveierdistricterne, og det Tab, som Staten lider under Fæstevæsenets nuværende Omfang, er et Regnestykke, som ikke ligger fjernt fra Noget af de ærede Medlemmer. Det er jo ogsaa i statsoeconomisk Henseende af største